

Καὶ νὰ τὴν κεφαλὴν τῆς νὰ καταπέσῃ ἐπὶ τῆς ἀκρᾶς τῆς ἑδρας. Ἡ ὥρτια μορφή τῆς εἶχε λάβει θλιβεράν τινα ἑκφρασιν.

Ἀκουσίως αὐτῆς ἐσκέπτετο καὶ ἀνεπόλει τὸν Στέφανον, ἐνῶ ἡ καρδία τῆς ἐπαλλε βιαίους καὶ μυχίους παλμούς.

Ὅτε κατὰ πρῶτον εἶδε τὸν Στέφανον, τὴν ἡμέραν τῶν γάμων του μετὰ τῆς Ναδέας εἶχε τρωθῇ ὑπὸ τῆς σπανίας καλλονῆς του, τοῦ ἐκτάκτου πνεύματός του καὶ τοῦ ἀνεξαρτήτου φρονήματός του.

Ἦσθάνετο ἐαυτὴν ζωηρῶς ἐλκυομένην πρὸς τὴν παράδοξον ταύτην φύσιν.

Ὅτε ἐκάστοτε ἐόλεπε τὸν Λιτζανῶφ, τὸ ζωηρὸν πρὸς αὐτὸν αἰσθημὰ τῆς ἠύξανε. Ἐπρονόησεν ὁμῶς περὶ τοῦ κινδύνου, καὶ ἐμετρίασε, κατόπιν δὲ ἐπαυσεν ἐντελῶς τὰς πρὸς τὴν Ναδέαν ἐπισκέψεις τῆς. Καὶ ἐὰν ἐρρίφθη μετὰ τὴς ζήσεως εἰς τὸ σοσιαλιστικὸν κίνημα, τὸ ἐπραξεν ἵνα δυνηθῇ νὰ κιατασιγάσῃ τὸν ἰσχυρὸν καὶ ἀκουσίως πρὸς τὸν Στέφανον ἔρωτα, ὅστις ἐν

τούτοις ἦτον ἀρκετὰ ἰσχυρὸς ἵνα κωλύσῃ τὴν γέννησιν καὶ ἀνάπτυξιν παντὸς ἑτέρου.

Ἦσθάνθη ἐνδιαφέρον τι καὶ ὑπὲρ τοῦ Ραῦμόνδου Σαβέρ σχεδὸν τρυφερόν, τὸ ὅποιον ὑπέλαθεν ὡς ἔρωτα. Ἀλλ' ἡ συμπάθεια αὕτη δὲν ἠδύνατο καὶ νὰ παραβληθῇ μετὰ τὴν ταρχὴν καὶ τὴν ἐγκάρδιον συγκίνησιν, ἣν τῇ ἐπροξένει ἐν καὶ μόνον βλέμμα τοῦ Στεφάνου Λιτζανῶφ. Καὶ ἐν τούτοις, τὸ πνεῦμά τῆς, ἡ καρδία τῆς ἠρέσκοντο πλείοτερον εἰς τὸν Ραῦμόνδον ἢ εἰς τὸν Στέφανον.

Ἐζήτει ν' ἀναλύσῃ τὰ δύο ταῦτα αἰσθημὰτα, τὰ τόσον διάφορα καὶ ἐναντία καὶ ἄτινα ἀπέκλειον ἄλληλα. Ἀλλ' ἦτο ἔτι τόσον τεταραγμένη ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Στεφάνου συνομιλίας τῆς, ὥστε καὶ ἡ ἰδίᾳ ἠδυνάτει νὰ ἐρίσῃ τὸ πάθος, ὅπερ τὴν ἐκυρίευσεν τότε. Ὁ ἔρωσ τοῦ Λιτζανῶφ συνίστατο οὕτως εἰπεῖν εἰς δυνάμεώς τινος μαγνητικῆς, ὑπερανθρώπου· ἀλλὰ συγχρόνως τῇ διηγείρε σχεδὸν φρίκην, ἢ μᾶλλον ἐλέγχους. Ἐνῶ ὁ ἔρωσ τοῦ Ραῦμόνδου δὲν τὴν ἐκεραυνόβλει· τῇ

ἐνέπνεεν οὗτος ἀγάπην καὶ ἐμπιστοσύνην ἀπεριόριστον· ὁ πρὸς αὐτὴν θαυμασμός του, τὸ ἤρεμον ὅσον καὶ φθονερὸν πρὸς αὐτὴν αἰσθημὰ του καὶ ἡ ἀπόλυτος καὶ εἰλικρινὴς ἀφοσίωσίς του ἐδέσμευσεν τὴν καρδίαν τῆς.

— Καὶ τέλος πάντων, εἶπεν ἐγειρομένη βιαίως ὡς διὰ ν' ἀποσπάσῃ τὸ πνεῦμά τῆς ἀπὸ τῶν κατεχουσῶν αὐτὴν θλιβερῶν καὶ ἀγωνιωδῶν σκέψεων, τί μ' ἐνδιαφέρουσι τὰ δύο ταῦτα αἰσθημὰτα, ἀφοῦ ἀφωσιώθην ὅλη εἰς τὸν κοινωνισμόν;

Προσεκάλεσε τὴν Κατίαν καὶ ἐζήτησε φῶτα.

— Γρηγόρα, Κατία, ἐνδύσου μίαν ἐκ τῶν ἐσθίων μου, διότι τοῦ λοιποῦ θὰ ἦσαι εἰς τὰ ὄμματα τῶν περὶ ἡμᾶς κυρία τῆς ἀκολουθίας μου.

Ἀλλ' ἡ Κατία, χωρὶς νὰ δώσῃ τὴν προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τῆς:

— Χωρὶς ἀμφιβολίαν, τῇ λέγει, ἐπιτηρούμεθα καὶ ἐκ τοῦ πλησίον μάλιστα. Εἰς τὸ φῶς τῶν φανῶν εἶδον τὸ ὄχημα ἀνκείμενον πλησίον τοῦ μεγάρου. Ἀπέστειλα τὸν Φαίδωρα ἵνα παρατηρήσῃ (ἀκολουθεῖ)

Η ΞΕΝΗΤΕΙΑ

Α'.

Ξέρεις τί εἶναι ξενητεία; μέσ' τὴν καρδίᾳ μαχαίρι·
Βουδὴ τρομάρα, θάλασσα μὲ δίχως περιγιάλι·
Χέρι ποῦ σφίγγει τὸ λαιμὸ, καταραμένο χέρι,
Τυφλὴ ματιὰ μέσα σὲ φῶς, ὀχιά σὲ προσκεφάλι.
Φιλὶ μητρυιᾶς ἐπίβουλο γεμάτο φαρμακάδα,
Μὲ δίχως ἥλιο οὐρανὸς καὶ γῆ χωρὶς Ἑλλάδα!

Χωρὶς Ἑλλάδα! ἤξερα τί θὰ εἰπῇ μὰ τῶρα
Χίλιας φορὰς καλλίτερα γνωρίζω τί ἀξίζει...
Σ' αὐτὴ τὴν πλάσι τὴν πλατειά, παιὸς τόπος καὶ ποιά χώρα,
Σὰν τὴν γλυκειὰ μανοῦλά μας λαμποκοπᾷ μυρίζει;
Ποιά, μοῖρο μέσα σὲ ἀροσιᾶς μαργαριτάρι βρέχει,
Κ' ἔχει τὴ χάρι τὴ κρυφὴ ποῦ ὄνομα δὲν ἔχει;...

Σὲ εἶδα, νά! μὰ οὔτε σὺ ἀκόμα, Ἰταλία,
Οὐτ' ἡ Νεάπολις αὐτὴ ἡ μάγισσά σου ἔχει,
Τὸν οὐρανὸ, τὸ κῦμά μας, τὸ φῶς, τὴν ἁρμονία,
Οὔτε τ' ἀγέρι σου ψυχὴ καὶ νοῦ γεμάτο τρέχει...
Δὲν λάμπει τὸ φεγγάρι ἐκεῖ σὰν τὸ δικό μας· μήτε
Στὸν οὐρανό της τὸ θεὸ νὰ βλέπετε μπορεῖτε!

Παντοῦ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ εὐρίσκεται· μὰ μόνο
Μέσ' τὴν Ἑλλάδα, στῆς ξανθῆς Ἀθήνας τὸν αἰθέρα,
Στήνει τὸν ἁγιασμένο του ἀστροσπαρμένο θρόνο,
Ἐκεῖ ποῦ λάμπει κ' ἡ νυχτιὰ καὶ φέγγει σὰν ἡμέρα,
Ἐκεῖ ποῦ τοῦ Φειδίου μας ὑψόνονται οἱ κολῶνες·
Ἀπάνω θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ κάτω Παρθενῶνες...

Β'.

Ἀχ· πῶς παγώνουν τὴν καρδίᾳ τὰ ἔρημα τὰ ξένα·
Τρέμ' ἡ ψυχὴ ὡς ἂν τ' ἀρνί π' ἀγγίζει τὸ μαχαίρι·
Σιγὰ μιλεῖς, κρυφὰ πατᾶς, κυττάζεις δειλιασμένα,
Καὶ πέρνεις τῆς ἀναπνοῆς κλεφτὰτα τὸ ἀγέρι...
Ξένος ἐδῶ, ξένος ἐκεῖ, μὲ δίχως φύλλα κλώνος,
Μέσα στοὺς χίλιους ἔρημος, μέσ' ταῖς χιλιάδες μόνος!

Ναί· ξένο, ξέν' ὅ,τι κι' ἂν ὀδῇς κι' ὅτι σὲ βλέπει ξένο·
Γρυνιάζει καὶ μαλὼν' ἡ γῆ σὰν νοιώσῃ ξένου βῆμα·
Ξένο τ' ἀγέρι, τὸ νερὸ, τὸ ρόδο τ' ἀνθισμένο,
Ξένος ἀκόμη κι' ὁ θεὸς, ξενότερο τὸ μνημα...
Νεκρὸ σὲ διώχνουν κ' οἱ νεκροὶ στὰ ἔρημα τὰ ξένα,
Κ' ἓνα δὲν βρίσκεις σύντροφο μέσα στὸν τάφο, ἓνα!

Γεννιέσαι μέσ' στὴ φυλακὴ καὶ τὴ θυμᾶσαι πάλι,
Μ' ἀνίσως στὸν παράδεισο, μ' ἀνίσως στὴν Ἀθήνα·
Ἰδῇς τὸ φῶς κ' ἡ μοῖρά σου σὲ γῆ σὲ ρίξει ἄλλη,
Μὲ τί λαχτάρα θὰ διψᾷς μιὰ μητρικὴ ἀκτίνα;
Ἀχ, εἰν' γιὰ ὅλους ἄπονο, σκληρὸ τὸ ξενοχώμα,
Ὅμως γιὰ μᾶς εἶναι πολὺ σκληρότερο ἀκόμα...

Σεῖς ποῦ στὴ μαύρη ξενητεία γυρίζετε καὶ κρύα,
Κυττᾶτε σὰν τὰ μάτια σας, περισσότερο ἀκόμα,
Σὰν τοῦ παιδίου σας τὴ ζωὴ κυττᾶτε τὴν ὑγεία·
Ὁ Χάρος ξένους κυνηγᾷ στῆς ξενητείας τὸ χῶμα...
Γι' αὐτοὺς ἀκούεται συχνὰ τοῦ τάφου ἡ καμπάνα·
Προσέχετε τὴν ξενητεία· ἐκεῖ δὲν εἶναι Μάνα...

Γ'.

Ἀναθεμάτο τὸ δένδρι, τὸ χέρι ἀναθεμάτο,
Ὅπου τὸ πρῶτο ἔκανε καράβι ἀπ' τὸν κορμὸ τοῦ
Ἐγέμισε ἀπὸ κορμιὰ τῆς θάλασσης τὸν πάτο,
Κι' ὁ ἄνθρωπος ἐξέχασε καὶ μάνα καὶ θεὸ τοῦ . . .
Ἴππε λυσμονησιᾶς νερὸ μέσα σ' ἀγκάλι ξένη,
Κ' ἐχάθ' ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ Πατρὶς πεθαίνει!

Ἄστεγα χρόνια καὶ καιροὶ φυσῶν στὸν κόσμον τώρα,
Χαλοῦν τὰ σπῆτια, πέφτουνε, κι' αὐτ' ἕνας δὲν σηκώνει
Τὸ σπῆτι τοῦ τὸ πατρικό... Τὸ χτίζει σ' ἄλλη χώρα,
Κι' ἀπ' τοὺς πατέρας τοῦ μακρὰ κορμὶ νεκρὸ ξαπλώνει...
Δὲν λάμπει πλέον ἡ Γωνιά δλόχαρι τὸ βράδυ
Λεῖπουν στὰ ξένα τὰ παδιὰ καὶ μένει στὸ σκοτάδι.

Εἰς τῆς γλυκαῖας Πατρίδος μου τὸ μυρισμένο χῶμα,
Κοσμοπολίτου ἄνοστο λουλουδι δὲν φυτρώνει
Εἴμεθα βλέπεις βάρβαροι, ἀφώτιστοι ἀκόμα,
Καὶ εἰς τοὺς ὠμούς μας φτερὸ Ἰκάρου δὲν φυτρώνει...
Ἄς ἔχουν ἄλλοι τὸ φτερὸ ἐκείνου καὶ τὸ κῦμα
Τῆς Μάνας δὲν ἀφίνομε τὸν κόλπο γιὰ τὸ μνημα!

Εἶν' ἡ φωλιά μας ἀνθηρὴ, δροσάτη, μυρισμένη
Τὴν ἔχομε μὲ τὴ στοργὴ καὶ τὸ φιλὶ πλεγμένη...
Πίνωμ' ἀθάνατο νερὸ, κι' ἀγέρι μας δροσίζει,
Ποῦ νύχτα μέρα πολεμᾷ τὸ χάρο κ' ἐξωρίζει...
Τὸ ὠμορφώτερο οὐρανὸ τὸν ἔχομε πατέρα,
Βουνὰ γεμάτ' ἀπὸ θεοὺς καὶ μέσ' στὸ μνημα μέρα!

Τὶ εὐμορροὶ στὴ χώρα μας ἀνθοὶ μοσχοβολοῦνε!
Πῶς τὰ πουλάκια κελαῖδουν, θαρρεῖς πῶς σοῦ μιλοῦνε...
Πόσαις φοραῖς ἐνόησα τί λέγει τὸ ἀηδόνι
Ἄχ τί γλυκὰ περνοῦν σ' ἐμᾶς καὶ φεύγουνε οἱ χρόνοι!
Μὲ τοὺς ἀγαπημένους μας πεθαίνομε καὶ ζοῦμε
Ἐχομε ὁμορφὴν φωλιά καὶ δὲν τὴν παραιτοῦμε.

Ἄ, ὄχι ἀπὸ ἐθνικὴ δὲν πλέκουν περιφάνια,
Ἐπαίνου γιὰ τὴ Μάνα μου τὰ χέρια μου στεφάνια
Ἄς λέν ὅτι κι' ἂν θέλουνε ἡ ἔχθρα καὶ τὰ πάθη
Σ' αὐτὸ τὸν κόσμο τὸν τυφλὸ ποῦ γέρασε κ' ἐχάθη,
Ἀνίσως μένουν ἄνθρωποι ἀληθινοὶ ἀκόμα,
Ἐκεῖνοι ἐμεῖς εἴμεθα οἱ ἄλλοι εἶναι χῶμα.

Χῶμα μὲ σκώληκος ψυχὴ ὄψι νεκρὴ, σθυσμένη
Κορμὶ κυττῶ, θαμπὶ ματιὰ καὶ νεῖωτη γερασμένη
Μεσα στὸ σάπιο τοῦς κορμὶ, σάπια ψυχὴ σαπίζει
Δὲν ξέρ' ἡ μάνα τὸ παιδί κι' αὐτὸ δὲν τὴν γνωρίζει
Μὲ δίχως οἰκογένεια, δίχως θεὸ περνοῦνε,
Καὶ ὅλα τ' ἀγοράζουνε καὶ ὅλα τὰ πουλοῦνε.

Πολεῖ τῆς Μάνας τὴν τιμὴ ὁ γυιὸς τὴν ἀδελφὴ τοῦ
Ὁ ἀδελφός τὰ σπλάχνα τοῦ τὰ ἴδια, τὸ παιδί τοῦ
Φέρν' ὁ πατέρας καὶ πουλεῖ σ' ὀλόγυμνη Ἀφροδίτῃ,
Καὶ βῆμα σ' ὀδηγεῖ παπᾶ σὲ ντροπισμένο σπῆτι...
Νᾶ, ποιοὶ καυχῶνται πῶς μποροῦν τὸν κόσμον νὰ φωτίζουν
Καὶ τέτοιοι, τέτοιοι ἄνθρωποι τολμοῦν νὰ μᾶς ὑβρίζουν!

Στῆς κάτω χώραις ἀψηλὰ, μεγάλα τείχη χτίζουν,
Καὶ δὲν ταῖς πνίγουν τὰ νερά, τὰ κύματα ἐμποδίζουν
Κ' ἐμεῖς, κ' ἐμεῖς ὡς βάλλομε σὲ κάθε περιγιάλι,
Μιά πέτρα, ἄνδρες καὶ παιδιὰ, ὅλοι, μικροὶ, μεγάλοι,
Τὸ κῦμα τοῦ πολιτισμοῦ νὰ φράξωμεν, νὰ φύγῃ,
Γιατὶ αὐτὸ καὶ τὴ ψυχὴ καὶ τὴν ψυχὴ τὴν πνίγει.

Δ'.

Καράβι ἀτμοστέρυγο, καράβι ἀγαπημένο,
Σχίζε τὴ ξένη θάλασσα, τὸ κῦμα αὐτὸ τὸ ξένο,
Καὶ πέτα εἰς τὰ κύματα ποῦ ἔχουνε τὴ χάρι,
Νὰ καθαροφτίζουν οὐρανὸ κι' ἀστέρια καὶ φεγκάρια...
Ἀλλοίμονο καὶ ὁ ἀτμός ἀργὰ κ' ἐκεῖνος πάει,
Καὶ τρέχει γληγορώτερα καρδιὰ ποῦ ἀγαπάει!

Ἄχ ἂν σ' ἐρτέρωνε ψυχὴ, ἂν ἤσουνε πατέρας,
Τὰ κύματα θὰ ἔσχιζε τὰ ξένα σὰν ἀγέρας,
Καὶ σὰν πουλὶ θὰ βρῖσκουσεν στ' ἀγαπημένα μέρη,
Ἐκεῖ ποῦ εἶν' ἡ Μάνα μου καὶ τὸ γλυκὺ μου τέρι.
Καράβι γρηγορώτερα στὸν Πειραιᾶ τὴν πρόρα
Τ' ἀδέλφια μου μὲ τὸ φιλὶ μὲ περιμένουν τώρα.

(Ἐν τῷ ἀτμοκινήτῳ, ἀπὸ Νεάπολιν εἰς Ἀθήνας 1879.)

ΑΧ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΟΙ ΛΟΓΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗ-
ΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ
ΕΡΕΥΝΗΣ ΑΥΤΩΝ.

Β'.

Πρὶν ὅμως ποιήσωμεν ἐναρξιν, μνη-
μονεύομεν τὸν ἐξῆς λόγον τοῦ κ. Σπυ-
ρίδωνος Δάμπρου. Καὶ ἡ ἀπλουστάτη
δὲ βιογραφία ἀνδρὸς ἀσχοληθέντος περὶ
τὰ γράμματα ἢ τὴν τέχνην καὶ τὸ ἀ-
τελέστατον γλωσσάριον καὶ τὸ ὀλιγό-
στιχον δημοτικὸν ᾄσμα, μάλιστα δὲ
μονογραφικὴ μελέτη περὶ τινος οἰου-
δήποτε τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρό-
νους προσώπων ἢ πραγμάτων εἶνε μὲν
ἴσως ἄμμοιο κόκκος ἄσπετος, ἔλκει ὁ-
μως βάρος ἱκανὸν διὰ τὸν ἀναλαμβά-
νοντα τὸ δυσχερὲς ἔργον νὰ γράψῃ τὴν
ἱστορίαν τῆς πολιτικῆς ἢ πνευματικῆς

καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς
αἰῶνας τοῦ παρακμάζοντος Βυζαντινι-
σμοῦ καὶ τῆς δυσοικνύστου τοῦ ἔθνους
δουλείας.

Ὁ Κ. Βαρδαλάχος ἐγεννήθη τὸ ἔτος
1175 δηλ. 322 μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς
Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρ-
κων ἐν τῷ Καίρῳ τῆς Αἰγύπτου, ἐνθα
ἔμενον πρὸ πολλοῦ οἱ γονεῖς τοῦ καὶ
ἐξῶν ἐκεῖ. Δυστυχῶς ὁμως ἂν καὶ οἱ
γονεῖς τοῦ ἔσχον τὴν καλὴν βούλησιν
νὰ τὸν ἐκπαιδεύσωσιν καὶ νὰ τὸν ἀνα-
θρέψωσιν ἐλευθερίως, ἐστερήθη αὐτῶν
προώρως μένων πλέον μόνος καὶ ἔχων
βοηθοὺς πρὸς συνώχισιν τῶν σκοπῶν
τοῦ ὀλίγα χρήματα, ἅτινα κατέλειπεν
αὐτῷ ὁ πατήρ. Ἀλλὰ ὁ Βαρδαλάχος
παρετήρησεν πλέον ὅτι ἡ διαμονὴ τοῦ
ἐν Καίρῳ δὲν προσγίγνεται εἰς αὐτὸν

αἰτία ὠφελείας ἀλλὰ μᾶλλον βλάβης.
Ὅθεν τούτου ἐνεκεν ἀνεχώρησεν εἰς
Ἀλεξάνδρειαν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Σύ-
μνην, ἐνθα ἐπέρανε τὴν σειρὰν τῶν ἐγ-
κυκλοπαιδικῶν μαθημάτων ὑπὸ τὸν ἀ-
γαπήσαντα αὐτὸν διδάσκαλον Ἰερώνυ-
μον, ὅστις εὐτυχῶς διὰ τὸν Βαρδαλά-
χον ὑπῆρξε τὸ κέντρον. (ἀκολουθεῖ)

ΘΑΥΜΑΣΙΟΝ ΠΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Ἐπὶ δεκαετίαν ἔλην ἐργαζόμενος
καὶ περὶ τὰς 170,000 φρ. καταναλώ-
σας ὁ ὠρολογιοποιὸς Φηλιξ Μάιερ κα-
τεσκεύασεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις τῆς Ἀ-
μερικῆς Πολιτείας τὸ καλλιτεχνικώ-
τατον τῶν ὠρολογίων.

Τὸ ὠρολόγιον τοῦτο, ὅπερ εἶναι ἀ-